

TELEGRAFUL ROMÂNULUI.

Telegraful este de două ori pe săptămână: Duminică și Joi. — Prenumerarea se face în Săbiu la expeditorii foiei, pe afară la c. r. poste cu bani găta prin scrisori francate, adresate către expeditorii. Prețului prenumerării pentru Săbiu este pe anu 7 fl. v. a. iar pe o jumătate de anu 3 fl. 50. Pen-

Nr. 16.

ANULU XXIII.

Săbiu în 23 Februarie (7 Mart.) 1875.

tru celelalte părți ale Transilvaniei și pentru provinciile din Monarchia pe unu anu 8 fl. iera pe o jumătate de anu 4 fl. v. a. Pentru prinț. și țieri streine pe anu 12 1/2 anu 6 fl. Inseratele se platesc pentru întâia ora cu 7 cr. sirulu, pentru a doua ora cu 5 1/2 cr. și pentru a treia repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Săbiu 22 Februarie.

Intrebarea cea mai de aproape aru fi, după schimbările urmate în Budapesta, ca intru câtu s'a schimbatu și situațiunea noastră politica?

Intrebarea este foarte usoru pusa. Ea dovedesce, acum că totu-deună, ca întrebările se facu cu multu mai usoru de cum se potu dá si responsurile la densele.

Resfoindu diurnalele unguresci cu deameruntulu și cu atențiune, dămu preste semnificativ'a impregiurare, ca e foarte multa indoiela într'ensele. Multe dintr'ensele dicu: „sa asteptămu faptele ministeriului celui nou“ și numai putiene, cele din stâng'a, se predau optimismului, prin care viitoriulu se depinge cu colori aurie, cu colori, cari deca nu se voru pal, aru fi identice cu fericirea cea mai perfecta, ce aru avé sa urmeze de aci înainte pentru poporele Ungariei. După ceste din urma n'amu avé acum decâtu sa iubilămu, sa dămu espressione bucuriei, ca amu intratu în er'a de auru și ca de aci încolu au sa se netediésca tóte incretiturele de pre fruntile tuturoru barbatiloru politici.

Marturisimu, ca nu aru fi nimenia mai aplecatu cá noi a intrá în corulu celoru incantati de bucuria prefaceriloru, cându amu avé séu ni s'aru puté dá convingerea ca s'au secatu tóte isvórele de ingrigire și ca acum au sa curga bunatátile popórelor Ungariei din cornul abundantie, fără de intrerumpere. Ba noi amu scí sa fimu și mai modesti. Amu fi multiamiti, deca amu vedé, ca se deschidu óre-cari prospecte macaru pentru ameliorarea sortiei noastre natiunali.

Sa nu precipitámu lucrurile. Sa ne dicemu si noi: „sa asteptămu faptele și ale ministeriului celui nou și ale constelatiunei celei nóue din Budapesta.“ Sa asteptămu sa vedemu „partid'a cea liberale“ ce s'a constituitu în septamán'a acést'a, fi-va mai largitiósa decâtu avar'a sea antecesore, carea a totu promis pána ce prin legile posteriori ni-a luat ce ni-a fostu datu prin cele anteriori.

Speranti'a este o virtute mai multu decâtu cetatienésca. Ea dá de multe ori anticipatiuni de consolatiune din sumele cu cari ne remane pentru totu-deună datoria. Cându inse cetatienii traiescu numai din faramituri de sperantie anticipate, ei nu potu ajunge la o avutia solida politica, din carea se desface prisóse pentru tempuri, în cari, pre lâng'a bratie și bani, li se cere si puterea inteligintiei și a culturai.

N'amu voi nici decum sa colorámu asiá de posomoritu prospectele din viitoriu. Dara noi cunóscemu déjà unu cantecu, care ni s'a cantatu în multe variatiuni pána acum și care lu audirámu și în dilele aceste și ni e téma, ca în alta varianta lu vomu audí ierasi, máne poimáne, spre a ne alungá tóte sperantie si a le trece pre tóte în regiunile ilusiuniloru.

Ni se va spune adeca ierasi, ca în Francia, Germani'a și în Angli'a póte si în Russi'a și Uniunea nordamericana inca suntu mai multe natiunalitati, dara consecutiua logica acolo a adusu cu sine, cá minoritátile din tierile acele sa ceda majoritátei în ceea ce privesce limb'a și functiunile statulu și prin urmare, ca ce este acolo logicu séu consecutiua logica trebuie

sa fia si la noi acasa. Sa tacemu de legislativa, carea de altmintrea ni aru puté dá baremu traduceri autentice despre legi; justiti'a, administratiunea, se va dice, cá si pána acum, ca trebuie sa fia numai si numai în limb'a statulu, cá si cum limb'a statulu, aru fi numai pentru stat, dara nu pentru cetatienii cari au sa se folosésca de justitia și de administratiune. Si deca va cutezá cine-va a indigítá la referintiele populatiuniloru din statulu nostru si va voi sa deduca alta consecutiua logica, atunci i se va aretá usi'a si va fi stigmatizatu de agitatoriu contr'a integritátei statulu.

Deca asemenările atinse nu voru fi eschise dintre posibilitátile erei celei nóue, responsulu la intrebarea din fruntea acestoru sire este datu. Program'a regimulu celui nou póte fi inca odata asiá de pompósa, ea nu va induplecá pre natiunalitátile nemagiare la imnele intonate în o parte a diurnalisticii unguresci, cáci situațiunea fatia cu densele remane un'a si aceeasi, cá si pána acum.

Periodulu legislativu de acum este scurtu. Elu se va terminá fără de a se puté aduce din partea ministeriului celui nou proiecte nóue, cari sa schimbe pusetiunea déjà creata de supusetiunile de mai susu. Ne aru multiamí deocamdata inse si deca d. e. legea natiunalitátiloru s'aru aplicá mai acomodatú impregiuráriloru date de natur'a lucrulu, de referintiele populatiuniloru.

Vomu vedé. „Diu'a buna se cunósce de diminétia“, dice románulu, si deca în adeveru se va cunósce de buna, vomu sperá si mai departe în periodulu legislativei viitorie. Pána un'a alt'a sa mai sperámu dara, inse lucrându cá sperantie sa se si realizeze odata!

➤ În fruntea diurnalulu oficiale si după densulu în multe foi de sér'a si de diminétia, oficióse si neoficióse, s'au vediatu biletele de mána ale Majestátei Sele, prin cari se demisiunéza fostii ministri si prin cari se denumescu noii ministri. Din cuprinsulu biletelor pentru cei demisiunati se vede mai multu decâtu este usu în casuri de aceste. Monarchulu nu se arata numai cá supremulu si préinaltulu indeplinitoriu a unei indatoriri constitutiunale, ci si simte situațiunea si simtiementulu acést'a transpare mai multu séu mai putieniu din tóte biletele. Presiedintele fostulu cabinetu Bitto si fostulu ministru de justia Pauler, suntu, cu ocaziunea acést'a, distinsi cu decoratiunea crucei celei mari a ordinulu Leopoldinu, fără tacsá.

Intempinarea ce a avutu ministeriulu *Wenkhém-Tisza* indata la ivirea lui este de asiá, încátu, deca nu va fi adusu cabinetulu însusi o dosa buna de curagiu, dieu, din intempinare nu-lu va capetá. Înainte de tóte foile deakiste suntu foarte rezervate fatia cu ministeriulu celu nou. În colónele acestoru foi resuna din tóte părtilé: „sa asteptămu sa vedemu faptele ministeriiloru.“ De totu descurag atória pentru cabinetulu celu nou e atitudinea pressei nemtiesci din Cislaitani'a Sa adunámu unu buchetu mititelu din foile cislaitane si indata ne vomu convinge despre rosele care au inceputu sa infloresca pentru noulu cabinetu dincolo de Lat'a: „N. fr. Presse“ lu botéza dicendui: „ministeriulu

nulitátiloru“; face inse o exceptiune cu Tisza, dela carele astepta nimicirea pactulu între Ungari'a si Austri'a; „Presse“ si „Vorst. Ztg“ sustieniu ca regimu si parlamentu (în Ungari'a) se voru nisui a câstigá folóse nóue din referintiele cu Austri'a. „Presse“ dice mai departe, ca ministrii, scotindú afara pre Széll, suntu numai diletanti în celu mai nefavorabile intielesu alu cuventulu. „Fremdenblatt“ dice despre cabinetu, ca este creatiunea perplexitátei. După „Tagblatt“ din Vien'a, prin denumirea cabinetulu celui nou, izolarea Ungariei de Cislaitani'a si de ministeriulu comunu este fapta implinita. „Morgenpost“ si „Deutsche Ztg“ prorocescu viatia scurta cabinetulu. „Neues Blatt“ lu dechiara de nascutu mortu. Uniculu diurnalu, „N. Fremdenblatt“ este satisfacutu de fusiunea partideloru în Ungari'a.

Partid'a din centrulu stángu séu a lui Tisza, este dreptu, ca are cele mai bune sperantie si intempina si cu cea mai mare incredere si incuragiare pre noulu cabinetu.

Mercuri pre la 5 óre de cátra séra a evenimentu, séu după cum mai dicemu, s'a intemplatú ce-va foarte remarcabile în Budapesta. Doue numiri oficióse voru disparé si din raporturile nóstre si din cele ale multoru altoru diurnale, pentruca nu mai esista, celu putieniu, oficiosu nu, substratulu pentru densele. „Partid'a lui Deak“ séu „Deakisti“, partid'a lui Tisza“ séu „Tiszaisti“ se dicea si se cetea adeseori. Cine puté cetí unu articulu de diurnale pána la alu treilea siru si sa nu fia cetitu de vr'o câte-va ori acele numiri? De aci încolu aceste se voru cetí numai din bunavointi'a redactoriloru, pentruca la datulu de mai susu aceste doue partide au incetatu de a fi. Cluburile partideloru decisesé inca mai denainte desfiintiarea lor si intrunirea intrunulu comunu si botezarea celoru într'uniti cu unu nume nou. Fostii deakisti, după incheiarea celei de pre urma siedintie a clubulu s'au dusu cu totii la „Grand hotel“, unde se aflau Tiszaistii adunati. Aci, după salutári si imbratisári reciproce si după presentarea regimulu celui nou, se alege *Gorove* de presiedinte alu clubulu, *Varady* vicepres. si *Jokai* de notariu si se decide ca partid'a intrunita în clubulu acést'a sa se numésca „Partida liberale.“

Sennyey si *Lonyay* nu erau de fatia la intrunirea acést'a. Despre celu dintáiu se si scie positivu ca cu ai sei vr'o 30—40 va formá o partida propria, carea de si loiala, dara va fi opusa „partidei liberale“ si guvernulu.

Majestatea Sea Regele este de Mercuri în Vien'a. În aceeasi di s'au redeschisu si siedintiele dietali. Ministeriulu celu nou s'a presentatu dietei si si-au propusu program'a, pre carea o vomu comunicá si noi per estensum cá unu actu momentuosu politicu.

Pericululu comunelor noastre rurali!

Este cunoscuta ácea trista impregiurare la noi în scaunulu Săbiulu, cumca natiunea sasésca prin felurite forme de procesu pretinde averile si pamenturile comunelor noastre, pre cari le-au confundatu în sume de procese, asiá Universitatea sasésca asupr'a comunelor scaunelor Salistei si Talmaciulu, asiá cetatea Săbiulu asu-

pr'a comunelor Resinari si Poplac'a. Deca inse pre calea legei nu-si ajungu scopula acei pretendenti, apoi inclit. Magistratu alu cetátei Săbiulu, care apare în procesele legali cá representante de partida a cetátei, pasiesce cá deregatoria politica în caus'a sea, si deca comun'a nu se supune orbesce mandatulu magistratulu, ce-lu efpuesce prin inspectorulu seu, apoi cá organu politicu recuira si tramite esecutiune militaria asupr'a comunelor.

Asiá s'au intemplatú în anulu 1872 cu comun'a Resinari, mai într'unu târdiu cu comun'a Talmacelu, adi inse cu comun'a Poplac'a, unde s'au tramisu 2 compagnii de soldati esecutiune, cu inspectorulu în frunte, pentru ca poplacenii si-au eserciatu posesiunea loru seculara în muntele Poplacei, cu tóte ca procesele intentate de cátra cetatea Săbiulu pentru posesiuni pre calea legei civili suntu inca în cursu la judecatoria.

Óre ce sigurantia mai póte avea vre-o comuna rurala, carea are nenorocirea sa fia cercata de cátra fratii sasi pentru posesiune? Óre ce gróza si ce daune face o esecutiune militaria asupr'a unui poporu — nu scie ori-cine? Óre ce simtiu de dreptate póte sa se nasca în inim'a poporulu, cându vede, ca partid'a sea contraria 'si face astfelu singura satisfatiune?

O esecutiune militaria se póte esmite acolo, unde s'au nascutu atari turburári mari, cari periclitéza ordinea si siguranti'a publica, pána cându inca justiti'a nu póte ajunge a delibérá pre calea legei. Cumca sa fia fostu în Poplac'a vre-o atare turburare, nimenia pre lume, nici poplacenii insii nu au sciutu si nu au auditu. Numai în „Tageblatt“ amu cetitu înainte cu vr'o câte-va septamáni provocári, de a se pasi în atare modu asupr'a poplaceniloru si pentru ce? pentruca poplacenii si eserciéza posesiunea loru seculara, si se apera în contr'a acuseloru Săbiulu pre calea legei, si pentruca pána adi nici prin vre-o esecutiune nici prin vre-o secuestratiune judecatorésca nu s'au luatú acea posesiune dela poplacenii. Unde concede legea, a se luá dara asta posesiune cu esecutiune militara din mán'a lor?

Dara ce periculu inca jace în acea abnormitate, ce esista inca numai în fundulu regiu, cându unu magistratu cá representante de partida alu cetátei în procesulu ei, face satisfatiune aceleiasi cetáti cá organu politicu, si alu comunelor rurali, „Stadt und Stuhlsmagistrat!“ elu este alesu si platitu de cetate si apera interesele ei; elu este inse si organu politicu alu scaunulu si alu comunelor rurali pre care le administréza prin senatorii lui. Deci cându vinu colisiuni între cetate si comune, apoi se desface „Stadt“-magistratulu de „Stuhl“-magistratu si celu dintáiu apera pre cetate, ier' celu din urma sbicuesce pre comuna.

Iéta reulu, de care amu suferitu aici de seculi, oata urmárele acelei institutiuni politice abnorme privilegiate, pre carea legislatiunea Ungariei nici pána adi nu o au mai delaturatu. Credemu dieu si pricepem, pentru ce fratii sasi dela „Tagblatt“ apera mortisiu aceste institutiuni a sachsenlandulu. Interesulu publicu alu poporulu contributuriu inse cere cu in-

țetire delaturarea acestora abnormități câtu mai în grabă.

Poplac'a în 6/3 1875.

Cei sugrumati de execuțiunea militară.

† Diet'a Ungariei.

Siedinti'a dela 3 Martiu s'a deschis sub presiunea vicepres. *Bano*. Notari au fostu: *Wächter*, *Szeniczey*, *Mihályi*, *Beöthy*.

Presied. Onorata casa! Pedec'a, carea a necesitat suspensiunea siedintieloru, este delaturata. Dechiaru dara siedinti'a de deschisa.

Amu onórea a dá spre cetire rescriptulu Majest. S. Regelui adresatu casei.

Notariulu *Szeniczey* cetesce rescriptulu prin care Regele anuncia primirea demisiunii presiedintelui ministru *Bitto* si denumirea lui Bar. *Wenkheim*. în loculu aceluia.

Pres. anuncia o scrisóre a Bar. *Wenkheim* adresata densului, pre carea o cetesce not. *Beöthy* si carea cuprinde asemenea cá si rescriptulu schimbarea presiului ministriloru. Cas'a primesce ambe documentele în tacere.

Dupa vre-o câte-va minute conduce cwestorulu *Ladislau Kovach* imbracatu în gala în sal'a dietei pre ministri nou denumiti, pre cari stâng'a ii primesce cu éljenuri.

Ministru pres. *Wenkheim* luându cventulu espune, ca implinesce vointi'a cea préinalta a Regelui si o dătorintia patriotica cându primesce asupra sarcin'a cea grea de ministru presiedinte, adauge ca l'a incuragiatu la primirea acestei sarcine si concursulu barbatiloru ce i a succesu ai intruni la conlucrarea spre ajungerea scopului sacru si patrioticu si se recomanda si spriginului casei. Dupa acest'a cetesce program'a*)

Simonyi dupa ce face o schitia despre cele intemperate în septamânile trecute accentuêza, ca se nu se faca casu de precedintia din impregiurarea, ca corón'a a luat a mâna reformarea partideloru. Nu i place nici purtarea fostului ministru presiedinte si, în numele celoru de o parere cu densulu, protestêza contr'a vatemârei principiiloru parlamentarie ocurse la schimbarea ministeriului. Dechiaru ca nu va face regimulu celui nou opu-

*) În numerulu urmatoriu. R.

FRIGIDORA.

— Croquis. —

„E o regula a naturei, ca frigulu contrace corpurile condensandu particielele un'a lângă alt'a.“

Eata amice de unde mi-esplicu eu unu fenomenu rar la nationulu nostru din Sabiuu. Tu nu o sa credi pentru ca esci „necredinciosulu“, si vrei sa puni degetulu. Déca ti-voiu spune inse ca în dilele aceste au fostu aici frigulu pâna la 22 grade d'ale fericitului *Reaumur*, atunci credu ca amu facutu întâiulu pasu, cá sa te potu castigá si sa-ti potu dovedí masim'a din fruntea acestui revasiulu.

Ti-asiiu scrie de vestitului *Ofenheim*, despre care vorbescu gurele rele, ca aru fi mancatu atâtea si atâtea milióne, aducendu la sépa de lemnu o tiéra intréga, dara de o parte nu me aflu decâtu numai câte-va sutisióre de mile dela satulu unde se sfadescu potracarii pentru densulu, iéra de alta parte ai cetitu si tu, cá mine, curgaciunea procesului din care te vei fi convinsu pre deplinu, ca dieu *Ofenheim* nu e de vina, elu are totu resonulu, pentru ca, vedi nu e de vina celu ce manca siepte pâni; si apoi altcum n'a comisú nici elu unu lucru extraordinariu, ci ceea ce face tóta lumea: a trasu focu la ól'a sea. De

setiune ostila, ci opusetiune de controla.

Sennyey între aplausele casei dechiaru ca elu si partisanii sei voru pastrá o purtare independinta fatia cu regimulu, avendu numai si numai salutea tieri dinaintea ochiloru.

Lonyay inca se dechiaru cam în acela'si intielesu. Presiedintele celu nou se va alege în siedinti'a de Vineri.

În aceea'si di a tienutu cas'a magnatiloru o siedintia scurta cu acel'si scopu cá si cas'a deputatiloru.

Sa ne intielegemu unii cu altii!

(Értsük egymást!)

Acest'a este titlulu unei brosiure nóue esita din condeiulu activiloru conservativi, cari dela clatinarea ministeriului dimisiunatu nu incetara a surprinde lumea cu feliu de feliu de proiecte destinate a scapá tiéra din crisa cea grea. Dámu unele pasagie mai insemnate din brosiur'a susu memorata, pentru cá publiculu nostru sa véda cum si inchipueseu acesti domni regenerarea si consolidarea statului ungurescu, care incepú a se clatiná în temeliele sele prin economi'a cea rea inaugurata dela 1867 încóce:

„Unu statulu de cultura nu se póte decretá, nice creá, la acest'a se receru preconditionii cari trebuie sa fia desvoltate în decursu de seculi. Ungari'a, care abia acum a delaturatu privilegiile, abia acum a pronunsiatu principiulu reprezentantiei poporului, alu egalei indreptatiri si alu emancipatiunei, si care abia are dintre locuitorii sei 45% cari sciú ceti si scrie nu se póte preface într'unu statulu de cultura, de si posiede 9 ministere, 447 deputati, o presa desfrenata si judetie de juri partiali... în avantajele dela 1867 séu déca ve place dela 1848 se afla ce e dreptu germirii statului de cultura, dara pentru cá acesti'a sa se póta desvoltá, se recere, precum dovedesce istori'a, tempu, dorere, fórte multu tempu; a pronunsiá acest'a e cu greu pentru unu cetatiénu ungurescu, pentru ca e dorerosu, dara trebuie sa se pronunsié, déca voimu sa stámu pre planulu piedisiu, pre care amu apucatu si reculegandu-ne tóte poterile nóstre sa pasimu pre calea ce duce la statulu de cultura.

„Noi mai avemu inca tempu sa ne scapámu de acest'a situatiune, dara nu multu; Bazaine potea sa mantue

aceea innaltii judecatori au aflu de bine a face sa triumfeze adeverulu, judecându în sfatulu loru, ca *Ofenheim* e omu de tréba si de omenia, fiindu ca n'a mancatu mai multi bani, decâtu au potutu. Si într'adeveru asiá si este. (De aci 'si póte luá iéra ansa „*Tageblatt*“ulu localu, cáci are hazu sa strige contr'a juriului din Romani'a, ca au eliberatu pre cáti-va ce erau acusatii de crim'a politica.“)

Ti-asiiu scrie despre triumfului lui *Arnim* contr'a lui *Bismark* despre invingerea *Franciei* în contr'a *Germaniei*, pentru ca aceste suntii în faptele nisce intemplári, cari nu s'au stracuratu destulu prin sit'a nedumerita a gazetelor, dara... nu-mi punu lingur'a unde nu-mi fierbe ól'a.

Ti-asiiu scrie despre politic'a româna de astadi dara aflu de prisosu a mai intende vorba pre terenulu acest'a, cáci de siguru si tu, cá mine, si cá ori-care románu adeveratu, loialu si însufletitu nu poti sa aiba alta ocupatiune mai placuta si mai insemnata decâtu politica.

— Ce sa ne grigimu noi de economia? ast'a e pentru prostii.

— Meseriele? Sa le aiba cine le-a avutu.

● Scólele si cultur'a poporala? — nu ne trebuescu. Cum au petrecutu mosii si stramosii nostri ne vomu petrece si noi.

Politic'a deci si iéra politic'a, cáci

în Septembre armat'a, glori'a si póte si patri'a sea, dara densulu nu cunoscea pericolositatea situatiunei si în Octobree potú numai capitulá... .

„Cu aparatulu celu scumpu alu legislativei guvernului administratiunei, justitiei si alu aparârei de tiéra, noi perimu si inca în modu ridiculu, pentru ca în 16 luni bancrotámu... .

„Noi nu suntemu unu statulu de cultura, prin urmare nici nu putem suportá spelele impreunate cu unu atare statulu, noi suntemu unu statulu seracu, unu poporu seracu materialicesce, dara unu poporu liberu, onestu; sa renunsiámu de ocam-data la visurile nóstre de unu statulu de cultura si la erogatele cele colosali impreunate cu elu — acest'a nu e rusine... .

„În zadar se glorifica revolutiunea dela 1848 de cátra cei ce au luat parte la ea, critic'a mai tardia, imparziale si independenta a istoriei o va condemná. N'amu avutu lipsa de revolutiune, ea a fostu fortia si de aceea ne duse la *Világos*; totu ce posiedemu dela 1867 încóce poteamu sa acuirámu si fára acele sacrificie. Nu facemu imputári barbatiloru ce au condusu miscarea patriotica devenita revolutiune; punctulu loru de plecare a fostu ide'a unei Ungarie independente si puternice, principiulu proclamatulu pentru esecutarea ei: datorintia patriotica. Ne plecámu ideei si acceptámu principiulu si consecuintiele ce au resultatulu din trensulu, dara nu le putemu recunósce de idee directive esclusive, fiindu ca politic'a nu e tréba sentiminteloru, ea socotesce cu relatiunile actuali si criteriulu ei este corespunderea scopului.

„Dara si din punctu de vedere moralu nu potemu acceptá patriotismulu cá unicu principiu directivu, pentru ca mai este si unu altu sentimientu si o datorintia ce deriva din trensulu, care inca trebuie sa prevaleze celu putienu cá sentiulu patriotismului si acest'a e sentiulu de fidelitate si datorintia ce resulta de aici... .

„Ungurule! de vrei sa traiesci fátronulu puternicu; Rege! de vrei sa asiguredi tronulu ereditu apera elementulu magiaru!

„Cu sistemulu ce s'a desvoltatu într'o pracsu de 6 ani nu potemu nici sa guvernámu nici sa administrámu nici sa creámu legi, cu unu cuventu nu potemu sa eserciámu functiunile statului în modulu recerutu, fia ori si

aci avemu locu destulu sa ne disputámu unii cu altii, avemu si tempu de disputa, pentru ca la vre-unu resultatulu nu esimu nici odata.

— Ce avemu noi cu piticulu latinu, care a disu:

„et facere et pati fortia romanum est“, elu de l'aru pune pecatele sa se scóle din somnu aru trebú sa rosié-sca si sa se coréga, cam astfelu:

Románu cu micu ma—

Sci face politic'a.

Dela dascalu de pre sa—

Pân' la domni din ceta—

N'are nime ce sa lu—

Fár' politic'a se'ndru—

Da-ti romá numa 'nnaf—

Cá asiá ve ve ti croi

Calea, ce o ve-ti dori... —

Ti-asiiu scrie multe si multe, inse ce sa vedi frate, o totu succesu încóce si incolo si nu mai incepu odata, de ceea ce erá adecatele sa-ti scriu. Dara ast'a iéra e unu ce caracteristicu la noi románii, atátu *en gros*, cátu si *en miniature*. Incepemu un'a si esimu scie Ddieu la ce sferisitu.

Asiá de e. din o miia si un'a sa-ti aducu numai unu casu: Tramitemu din unu capu alu tieri pâna în cel'altu unu apelu infocatu prin care provocámu tóta suflarea romanésca sa contribue pentru radicarea unu monumentu intru pomenirea cutáru barbatu. Se aduna bani, se face fondu si în urm'a urmeloru de fondu nu se mai scie nimic'a, póte ca cresce în tâ-

care la guvernulu. Intregu sistemulu trebuie sa se modifice dara în tóte ramificatiunile sele, sa se faca mai bunu si mai effinu... .

„Numerulu de 447 ablegati e cu privire la gradulu culturai nóstre nationali si la elocuintia nóstra nu nu mai prisositoriu, ci si daunosu pentru desvoltarea tieri... . Noi nu avemu atáti individi apti pentru activitatea legislativa si déca totusi avemu, atunci detragemu tóta capabilitatea si poterea de labóre de pre celealte terene ale vietiei publice; natiunea traiesce, se desvólta si se intaresce nu numai prin legislativa... . Numerulu ce alege unu ablegatu trebuie sa se urce dela 30,000 la 60,000 suflele si atunci voru fi în locu de 447 deputati numai 225. Trebuie sa delaturámu alegerea în masa; alegerea de ablegati sa se faca în fia-care comuna mai mare si cu bilete de votare înainte comisiunei delegate. Dreptulu de alege sa se bazeze pre censu, diet'a sa-si tiena sesiunea numai în lunile de ierna Novembre pâna în Februaru, e destulu tempu acest'a pentru a esamina computurile finali, a statorí bugetulu si pentru a creá legile ce le reclama tempulu.

„Tesaurulu nostru erarialu nu suferu 9 ministere, cele 14 milióne locuitori nici ca au trebuintia de ele, ministeriulu de comerciulu sa se impreune cu ministeriulu de comunicatiune într'unulu, cu unu personalu atátu de mare cátu cere neaperat'a trebuintia. Ministeriulu de culte si instructiune sa se contopésca într'unu departimentulu alu ministeriului de interne... . Inspectoratele de scóla sa se transfereze la municipie... . Justiti'a sa fia portfoiulu ministru presiedinte. Persónele ce au devenitu oficiali municipali pre calea alegerei sa se confirmeze pre viéti'a intréga, sa se destitue numai dupa procedur'a disciplinaria legale, posturile ce voru deveni vacante sa se ocupe prin denuimire de cátra ministru de interne. Comitele supremu sa póta dispune de fia care oficialu, densulu sa aiba conducerea si control'a preste intréga viéti'a municipale, asupr'a tuturor ramurilor administratiunei de statulu, precum si asupr'a selvguvernamentului si justitiei, asupr'a judetieloru, dregatorieloru de dare, dregatorieloru dela cártile funduari, dregatorieloru orfanali si asupr'a prinsoriloru. Unu comite supremu destoinicu si activu

cere, iéra mormentulu umbrei repausate nu se ingreunéza nici baremu cu o petricica, de siguru din cauza, ca apelatorii vinu mai apoi la convingerea ca totu e mai bine cá *repausatului sa-i fia tierin'a usióra*.

* * * Amu disu la încéputu, ca frigulu aduna corpurile, et hoc erat demonstrandum. Románii de aici au fostu, — se dicu un'a chiaru si de a-siu pecatú — în cea mai mare parte fórte isolati socialminte, ceea ce eu o atribui numai temperaturi cele domóle; în estu-anu au scadiutu barometrulu si eata! si noi amu trecutulu în altu stadiu.

Imperatulu, pardonu, regele *Transilvaniei* 'si aduná o céta de alesi în giurulu seu si în urma dete unu *ucasu* prin care ne invita pre sér'a de 15 Faurariu calendariulu betránu, la o „*Curtenire sociala*“.

Ucasulu respectivu contineea siepte puncte, care de care mai severu decâtu cela-laltu.

1. §. suna: „*Mei tataru*“, de unu poetu „necunoscutu“ numitu *Alessandri*. N'amu avé nimic'a contr'a acestui §. care stá în deplina consonantia cu cele urmátorie, ceea ce inse trebuie sa obiectámu, este, ca aci se mentiunéza de versare de sânge, ceea ce în lumea cea filocomoda i volvoia omu lui perulu maciua în capu, si de alta parte este *lapuscariaducatória*. Alu

2 §. se intituléza: *Descoperitura*

va pute stá bunu pentru munc'a onesta a fia cáruí oficialu, pentru ordinea publica, cu unu cuventu pentru salutea locuitoriloru din districtulu seu si déca nu-si implinesce datorint'a sea sa se traga la respundere.

„Atunci vomu capetá o administratiune buna si corespundietória relatiuniloru nóstre mai desvoltate. Modificatiunile legei municipali amintite mai susu suntu de lipsa déca voimu sa scapámu de stárele nóstre asiatiche, se receru si pentru cá sa impingemu pre inamicii statului si natiunei nóstre de pro terenulu unde potu sa ne faca si ne au facutu atát'a dauna. Popórele de limb'a nemagiara suntu multiemite, dara se potu corumpe de judecatori cu altu sentimentu. (Va urmá)

Despre cestiunea drumului de feru pre la Turnulu rosiiu.

(Prelegere instructiva tienuta in reuniunea meseriasiloru sasesci din Sabiiu de C. Schochterus.)

(Urmare)

Indata dupa ce s'au respinsu tratatulu incheiatu intre ambele guverne cu privire la drumulu feratu de cátra camer'a din Bucuresci se incepura de nou pertractárele intre ambele guverne pentru statorirea unui proiectu de conventiune corespundietoriu intentiuniloru camerei románe, cari negociári durara pâna iérna in 1873/4; atunci se ivi altu factoru nou, care avu o influentia esentiale asupr'a terminárei negociárilor. Drumulu c. r. austriacu, a cáruí linia strataie Ungari'a dela nordu spre sudu in linia aprópe drépta si care desparte tíer'a in dóue diumetáti sta cu capetulu ei 6 mile departe de fruntariile románe, dreptu acea drumulu austriacu voidu a se estinde pâna la marea négra, prin urmare intentiunendu sa aduca pre lini'a sea propria intregu comerciulu orientalu, se puse in negociári cu consortiulu Bleichröder-Hansemann pentru a cumperá liniile románe. Cumperarea acést'a s'a incheiatu cu rezervarea, cá mai întâiu sa se statorésca junctiunea la Orsiov'a printr'unu tratatu intre Austro-Ungari'a si Romani'a, sa se dea concessiunea pentru cladirea liniei statului pâna la fruntariile unguresci si sa se asigureze garanti'a de interese pentru acést'a linia ce avea sa se cladésca.

Acestei coalitiuni puternice i succese sa si ajunga scopulu si acum erá dóue junctiuni a linielor unguresci cu cele románe si adeca: junctiunea

pre la Temisiu pre care guvernulu ungurescu o pretindea cu tóta resolutiunea, si junctiunea pre la Orsiov'a; afara de acestea s'au mai numitu dóue junctiuni, pre la Oituzu si pre la Vulcanu.

Acum se recerea o activitate energica, déca voiámu sa acuirámu unu dreptu pentru drumulu pre la Turnulu rosiiu; activitátei consortiului in Bucuresci, Pest'a si Vien'a ii succese in urma sa puna in conventiune susceperea drumului pre la Turnulu rosiiu statorindu-se in tratatulu despre drumulu de feru ce s'a aprobatu in anulu trecut de cátra camer'a din Budapest'a si Bucuresci urmatórele puncte de junctiune: 1) Orsiov'a 2) Temisiu, 3) Turnu rosiiu si 4) Oituzu.

De si junctiunea pre la Turnulu rosiiu se vede amintita numai in a trei'a categoria, totusi ea e declarata de oportuna si de doritu deobligandu-se ambele guverne a se ingrigi la tempulu seu pentru cladirea ei, pre cându relativu la cele dóue junctiuni dintáiu s'a statoritu sa se puna in lucrare numai decátu si s'a pronunsiat garantia intereselor.

Aici trebuie sa observezu inca, ca pre tempulu cându me aflámu in Vien'a si Pest'a cá delegatu in acést'a afacere m'a asigurat atátu Escelenti'a Sea domnulu ministru contele Zichy cátu si ministeriulu de esterne c. r. ca dupa testulu tratatului nimicu nu impedece punerea in lucrare a drumului de feru pre la Turnulu rosiiu Escelenti'a Sea mi-a facutu inca o deosebita asigurare, ca va spriginí din partei ori ce ofertu acceptabilu ce se va propune guvernului.

Sa-mi fia permisú onorata adunare, a comunicá inca o sentintia asupr'a drumului pre la Turnulu rosiiu.

Pre tempulu cându me aflámu in Vien'a in anulu 1873 amu avutu ocaziuni dese a vorbí cu barbati financiari insemnati din Vien'a despre cladirea acestei linie, intempinaí inse pretotindenea cea mai mare placere fatia cu acést'a întreprindere, mi se respunde, ca turnulu rosiiu in genere n'are nice o insemnatate, pentru ca dupa raporturile camerei comerciali din Brasiovu comunicatiunea pre la oficiulu vamalu e atátu cátu nulla, afara de acést'a o linie preste Turnulu rosiiu e o pura linia preste munti, care pretinde unu capitalu enormu pentru cladire si cu privire la acést'a precum si la specele economice ce se receru la liniile preste munti rentabilitatea ei este absolutu cu nepotintia.

detie si intieplepciune. Chasopoturile si tunurile Krupp suntu numai in idea, din contra virtutea si noblet'a, marinitatea si libertatea suntu motorii, cari ocarmuescu universulu.

Noi, tocma in butulu regelui, din acusa, ca in §-lu acést'a se lauda lasitatea si pusilanimitatea ostasiésca, care ne convine si nóue, amu pretinsu, cá numitulu § se iésa in dóue editiuni, incátu sermanulu rege, vedindu-se pacalitu, nu mai poté de bucuria.

Ucasulu se terminá, si noi toti ne dedeamu manile unulu cu altulu, de bucuria ca amu scapatu de tortur'a, ce . . . amu dorí s'o suferimu de multe ori.

Dupa acést'a urmá numai decátu „dantiulu“, despre care credu, ca nu i-ai auditu de nume, de cum se scii, ce póte se insemneze. Si acést'a e unu mixtum compositum din mai multi §§, dintre cari ti potu spune — inse numai tie — ca celu mai interesantu au fostu §. „r—“ in care fiacare amu pututu face, ce ne taiá capulu, pentru ca e celu mai liberalu, nu te restrige la ordine nice la comanda ci tóte mergu de a valatuculu.

npp.

Deslusirea ce amu datu, ca adeca comunicatiunea scapatata de vr'o cáti-va ani incóce provine de acolo, ca s'a neglesu din principiu drumulu dela Căneni pentru a face imposibilu comerciulu pre la Turnulu rosiiu si ca lini'a amintita sa nu se cladésca preste ci pre la Turnulu rosiiu si ca specele ei nu potu fi atátu de mari, — n'a avutu nice unu resultatu.

Cându amu substernutu in Maiu anulu trecut acelorasi domni operatulu de mesurare recercându-i sa-si dea opiniunea loru asupr'a lui, densii dechiarara, ca pre basea acestui operatu e posibilu la tóta intemplanrea a procurá capitalulu ce se recere pentru cladire, mai verosimilu se va asigurá capitalulu de cladire, déca cercurile ce iau imediata parte la acést'a linia voru dovedi increderea loru in soliditatea si rentabilitatea acestei întreprinderi prin apromiterea de prestatiuni naturali si prin subscrierea de sucursu in bani; aceste sucursu si prestatiuni sa nu se dea fára de a fi recompensate, ci mai multu sa se pretendia la tempulu seu unu numeru corespundietoriu de actiuni, dupa cari sa se solvésca interese numai dupa ce va fi espirátu tempulu cladirei.

La observarea mea, ca sucursule nóstre abia voru cumpani ce-va, mi se reflectá, ca densii scii bine ca nu putemu pune milióne la dispositiune, dara acést'a nici ca se recere, ajunge déca noi vomu luá parte dupa poteriile nóstre.

Resumandu resultatele obtienute de consortiu aflámu, ca de cându exista acést'a opiniunea publica si parerile cercuriloru decisive a guvernului suntu favorabile pentru lini'a pre la Turnulu rosiiu;

ca Turnulu rosiiu este dechiaratu de oportunu si de doritu intr'unu tratatu incheiatu intre Austro-Ungari'a si Romani'a;

ca ne aflámu in posesiunea unui operatu de trasa lucratu cu cea mai mare diligentia si acuratetia;

ca in fine suntemu in stare sa incercámu procurarea capitalulu de cladire.

Posibilitatea de a procurá capitalulu recerutu pentru cladire jace de o parte, precum observaramu dejá, in insemnatatea ce o are drumulu de feru pre la Turnulu rosiiu pentru comerciulu orientalu, de alta parte in specele relativu putiene ce se receru pentru cladirea si deschiderea liniei.

Afara de sentintia personalitatiloru amintite in introducerea acestei prelectiuni mai pledéza pentru insemnatatea eminenta a acestei linie, relativu la impreunarea porturiloru márei ostice cu orientulu, raportulu ei cátra celelalte puncte de junctiune statorite dejá: Orsiov'a si Temisiu, dupa cum se vede din urmatórea comparatiune:

Rut'a dela fruntariile nordice ale monarchiei austro-unguresci cátra Varn'a.

1. Rut'a drumului de statú: Bodenbach, Orsiov'a, Bucuresci, Rustciucu, Varn'a. Lungimea 254 mile, 81 in Ungari'a.

2. Rut'a Turnului rosiiu: Oderberg, Oradea mare, Clusiu, Sabiiu, Turnu rosiiu, Remnicu, Pitesci, Bucuresci, Rustciucu si Varn'a. Lungimea 183 mile, 121 in Ungari'a.

3. Rut'a Brasiovu: Oderberg, Oradea mare, Clusiu, Brasiovu, Temisiu, Ploiesci, Bucuresci, Rustciucu, Varn'a. Lungimea 194 mile, 135 in Ungari'a.

Dara si pentru comerciulu celu mare internatiunalu ce va gravitá la tempulu seu dela Giurgevo preste Siuml'a Adrianopole cátra Constantinopole, Turnulu rosiiu are insemnatatea cea mai mare, fiindu ca acelu comerciulu, déca acést'a nu se va cladí nu va vení pre lini'a Temisiu ci pre liniile drumului de statú c. r. Bodenbach-Belgrad si Bodenbach Orsiov'a, prin urmare se va detrage dela drumulu de statú ungurescu, drumulu Tisza si dela drumulu orientalu un-

gurescu fiindu ca numai Turnulu rosiiu e in stare sa faca concurentia acestorú dóue linie.

Spre confirmarea acestei asertiuni servesce urmatórea insirare a linielor:

1. Rut'a drumului de statú: Vien'a Budapest'a, Segedinu, Chikinda, Belgradu, Sofia, Filipopelu Adrianopole, Constantinopolu. 1827 kilometri (240¹/₄ mile.)

2. Rut'a drumului de statú: Vien'a Budapest'a, Segedinu, Teresiopole, Neoplant'a, Belgradu, Sofia, Filipopolu, Adrianopole, Constantinopole. 1805 kilometri (240 mile.)

3. Vien'a, Budapest'a, Oradea mare, Clusiu, Tiusiu, Copsi'a, Sabiiu, Turnu rosiiu, Remnicu, Pitesci, Bucuresci, Giurgevo, Siumla, Adrianopole, Constantinopole 1800 kilometri (240 mile.)

Lini'a pre la Turnulu rosiiu e dara cu 5 kilometre mai scurtu decátu cele dóue prememorate, credu ca nu trebuie sa espunu mai departe junctiunile Temisiu si Orsiov'a, de órece raportulu loru cátra junctiunea pe la Turnulu rosiiu s'a precisatu mai susu.

(Va urmá.)

Romani'a.

Cestiunea juratiloru in camera,

Siedinti'a dela 8 Februaru 1875.

Se continua cu discutiunea pre articulu a proiectulu de reforma a codulu penalu relativu la jurati.

D. raportoru da cetire art. 252. asupr'a cáruia neurmáandu-se discutiune se pune la votu si se primesce.

Se primesce asemenea art. 255.

La art. 258 d. Chitiu observá ca acestu art. contine unulu din cele mai principale principii ale institutiunei juratiloru. E cunoscutu ca dupa constitutiunea ce avemu s'a rezervatu dreptulu de a se judecá delictete politice si de presa de cátra jurati.

Poporulu románu si-a disu ca tóte cele-lalte cestiuni póte sa se judece prin delegatii lorú: cele de mai susu insa, nu. Acestea si-a disu poporulu románu prin constitutiunea sea care nu a permisú cá printr'o lege nóua, modificându-se legea juratiloru, sa se escluda dela functiunea de magistratu cea mai mare parte din poporulu románu.

Cu tóte acestea art. 258 face tocmai acést'a schimbare si guvernulu crede ca, basatu pre esperinti'a faptelor, este nevoie sa se aduca o modificatie sarcinei de jurati. Motivele guvernului suntu, ca popularitatea care a domnitú pâna acum in institutiunea juratiloru a fostu caus'a atátoru scandale si atátoru scapári dela pedepse.

Sa vedemu, déca cauzele indicate de guvernú suntu adeverate.

Numeru dóue cauze principale potu sa faca pre unu judecatoriu sa nu-si faca datori'a: séu ca acelu judecatoriu este nemoralu séu necapabilu. A dice ca poporulu románu este imoralu este a nu-si cunósce bine nationalitatea sea, nimeni nu-mi va poté probá un'a cá acést'a.

Cátu despre necapacitate, in acést'a privintia marturisesce ca ne aflámu in lipsa, dara nici mediloculu recomandatú de guvernú in acestu articulu, nu ne face a avea capacitatea? Aliniatulu 1 nu se impaca cu aliniatulu 2 din acestu articulu; si óre censulu de 1500 lei face pre unu omu sa aiba lumin'a necesaria, de vine guvernulu sa faca ecuivalent'a invetiatura cu venitulú? Ori unde exista acést'a institutiune, ea este recunoscuta de tóte clasele politice ca este mai buna, pentru ca este mai variata in cunoscintie. In Angli'a, unde s'a cerutu escluderea unorú clase de ómeni din acést'a institutiune, parlamentulu a refusatú, dicendu ca nu este bine cá poporulu sa crédia ca judecatorii sei sa fia numai cei bogati. La noi unde

nu exista nici aristocrati, nici moji, nu se p^ote exclude dela participarea la acestu dreptu o mare parte din noi! D. Ventur'a a disu ieri ca este pentru democratizarea unei institutiuni. i^{er}a nu pentru demagogia ei; respunsulu acest'a nu-si avea locul nici decum.

Trebuie sa caut^{am}u dara sa gasim mesur'a cu care sa facem partea cea buna in poporu, si facendu astu-feliu vomu face si mai bine, c^{aci} si noi facem parte din poporu. Noi n'am pus impositulu pre venitul mobilu; si deca s'a pus de vechiulu legiuitoriu cuventulu de „venitu mobilu“ caus'a este ca acelu legiuitoriu a creditu ca se va pune mai tardiu impositulu pre venitul mobilu.

Nu se democratiseza dara institutiunea juratiloru, c^{andu} d. ministru vine sa ne ceie unu venitu de 1500 franci.

Despre patente dice ca cu legea actuala se cere c^a sa fia patentaru p^{ana} la a patr'a clasa spre a potea fi juratu. Sa fia ore aici temerea guvernulu de a vedea domnindu ignoranti'a la jurati? Nu crede, s'aru intempla c^a maiortatea unui juriu sa fia chiaru de burghesi, totusi d-lui nu vede unu periculu, pentru ca juratii nu respundu la cestiuni de dreptu ci la cestiuni de faptu. Deca s'aru intempla c^a intr^{eg}'a comisiune sa fia compusa de omeni cu putiena inteligentia, atunci totu aru mai vedea unu periculu. Si caus'a acestui periculu n'a fostu si nu va potea fi de c^{atu} in confectionarea listeloru. Nici odata, in cele 33 districte, nu s'au inscristu in liste intregulu elementu luminatu, si p^ote ca ac^{est}'a a fostu o manopera a administratiunei c^a sa desconsidera ac^{esta} institutie.

In Germani'a, Angli'a si alte t^{ier}i, misiunea de juratu e o sarcina, care e impusa. La ac^{est}'a trebuie sa tindem si noi: a impune, a oblig^a la ac^{esta} sarcina.

D. ministru a disu ieri ca n'a facutu mari restrictiuni: in realitate in sa redusu 6 din 8 clase. Cere in asta privintia a se admite cele 4 clase de patentari astadi esistente. In privintia celoru 2 clase ce mai lasa acestu proiectu de lege, si-a datu d. ministru s^{em}'a c^{ati} jurati voru potea sa figureze in liste? In Craiova nu e de c^{atu} unulu de clas'a I, f^{or}te putieni de a dou'a. Cari voru fi dara patentarii cari se compuna list'a juratiloru?

Crede dara ca a demonstratu ca art. 258, astfeliu cum e conceputu, pecatuesce in privintia constitutionalu, tindiendu a nimici unu dreptu rezervatu poporulu prin institutiune a fi exercitatu de elu f^{ara} delegatiune; pecatuesce introducendu plutocriat'a c^a judecatoriu alu poporulu; mai pecatuesce si din punctulu de vedere alu juratiloru, neputendu-se dob^{en}di elemente indestulit^{orie} spre a constitui o comisiune de jurati; lipsindu din acea comisiune varietatea de cunoscintie. Din punctulu de vedere logicu inca pecatuesce introducendu a-vere ca criteriu si cerendu a fi urmatu cutare s^{eu} cutare studii.

Prin anticipatiune la articululu privitoriu la dreptulu de juratu, intr^{eba} deca este elu o datoria s^{eu} c^a o sarcina de on^{ore}. Deca a absolvitu cineva o sc^{ola} secundaria, si nu platesce nici o patenta, ore este in dreptu a fi juratu? Si deca nu va fi inscristu in liste, cine se va duce a spune ca cutare care are dreptulu a fi juratu, nu e inscristu? Voiesce a scⁱ, deca ac^{esta} misiune nu e unu dreptu si o datoria. Voiesce a se face de Adunare o lucrare seri^osa, c^a sa nu fia spulberata la cea dint^{ai}u suflare a opiniunei publice.

D. Iepureanu dice ca dlu Chitiu n'a avutu curagiulu a combate acestu proiectu din punctulu de vedere alu libert^{at}iei, ci din alu democratiei.

P^{ana} ce nu va exist^a garanti'a libert^{at}iloru cetatianulu in unu statu, nu avem dreptu a ne numi nici aristocrati nici democrati. Sa vedem cum e ac^{esta} lege.

Dlu Chitiu a invocatu ieri drepturile poporulu d-v^{ost}ra, dnii liberali, n'ati invetiatu nimic'a la sc^{ola} trecutul^{ui}. Abi^a sunteti la gramatic'a liberala. C^{andu} vorbiti de drepturile poporulu, se invoca necontentu principiurile dela 1789. Sa vedem inse unde p^ote fi condusa s^{or}tea unei societ^{at}i c^{andu} s'aru lu^a dupa ideii abstracte. D-sea spune cum s'au aplicatu principiile de libertate si egalitate in Franci'a.

Care epoca a fostu mai stralucita in Franci'a dec^{atu} period'a c^{andu} s'a stabilitu censulu? C^{andu} s'a prezentatu pentru prim'a ora la noi juriulu, partidulu liberalu avea trei ideii mari pre drapelulu seu: juriulu, inarmarea si dreptulu electoralu. Pre atunci partidele se intreceau a fi care de care mai liberale.

(Va urm^a.)

Variet^{ati}.

* * * Catalogu generalu de carti rom^{ane} se afla la Julius Spreer (Librari'a S. Filtsch) in Sabiu. Pentru ca sa-si faca cetitoriu idea despre acestu catalogu d^{am}u unu resumatu despre ordinea catalogulu:

I. Carti rom^{ane} de sc^{ola}. — Abece-dare. — Aritmetic'a si Geometri'a. — Carti de lectura. — Catechisu si Istori'a biblica. — Caligrafi'a. — Fisic'a si Chimia. — Geografi'a si Cosmografi'a. — Gramatic'a limbii rom^{ane}. — Istori'a generala si a patriei. — Istori'a naturala.

II. Carti spre a inveti^a limb'a franceza, latina, germana, elena, ungara si italiana. — Dictionarie. — Mape si Globuri.

III. Pedagogi'a. — Filologi'a. — Filosofi'a. — Instructiuni religiose morale. — Lectur'a morala. — Igien'a. — Agronomi'a. — Legislatiune. — Scrieri istorice. — Poesii. — Rom^{ane}, novele, voiage. — Opere teatrale. — Diverse. — Musica. — tablouri.

Resumatulu acest'a cuget^{am}u ca test^{ez}a destulu de invederatu c^{atu} est de interesantu catalogulu pentru amicii literaturii rom^{ane}. Dupa informatiuni positive afl^{am}u ca dlu I. Spreer este aplecatu a d^a gratis acestu catalogu a celoru dd. carii 'si voru procur^a dela densulu carti in pretiu de celu putienu 5 fl. v. a. Altⁱ doritori lu potu av^e cu pretiulu de 15 cr. v. a. (pentru inlesnire si in marce de epistole.

* * * *Stramutare.* Se escrie din Reheu in 2/16 1875:

Dlu Ioanu Carpenisiamu din ac^{esta} comuna, fiindu alesu in Sebesiu de controloru alu cassei orasiene si scaunale, — in pres^{er}'a despartirei sele din loculu nacerii, a inviatu inteligentia de aicea la o petrecere colegiale, cu care ocaziune aretandu chiamarea sea la alta functiune se recomand^a la toti amicii sei, si i asigur^{ed}a si pre viitoriu de simpatiile sele intime. La ac^{est}'a respunde notariulu comunalu Oncescu: Desi prin chiamarea la functiunea de controloru in Sebesiu, nu te departezi asi^a tare din comun'a n^{ost}ra, totusi suntemu convinsi ca si dupa ac^{est}'a t^{ota} comunicatiunea spirituala si pre viitoriu in multe casuri nu ne va lipsi si ne vomu bucur^a si in viitoriu de spriginulu d-tale c^a p^{ana} acum, fia-mi permisu a-mi esprima recunoscint'a mea pentru afabilitatea si amicitia ce ai aretatu in totu tempulu c^{atu} mine, i^{er}ta-me a-ti aduce multiamita caldur^osa pentru multele informatiuni primite in cordialitate in unu periodu de 12 ani c^a colegu in postulu de notariu; — i^{er}a in genere pentru comun'a n^{ost}ra intr^{ega} primese recunoscint'a n^{ost}ra cea sincera, vedindu aicea reprezentata antistira comunala, care si recun^{os}ce meritele c^a notariu comunalu p^{ana} la anulu 1863, — si care p^{ana} astadi 'mi servescu mie de modelu si cinosura — dupa ac^{est}'a c^a reprezentante alu comunei si membru onorariu alu comunitatei in care cualitate

p^{ana} adi ai staruitu totu-d^{eu}n'a pentru binele publicu alu acestei comune, mai departe fiindu aicea reprezentata sc^{ola} prin corpulu invetiatorescu care 'si esprima multiamita pentru zelulu si initiativ'a d-tale la prosperarea sc^{olei} prin intemeierea unui fondu scolasticu, care astadi cresce si infloresce — in urma vedendu aicea reprezentata biseric'a prin clerulu nostru, asemenea si aduce multiamita pentru deferitele sacrificie si oferiri binevole spre folosulu bisericeii! —

Din aceste motive domnule! cu durerere marturisescu ca ne pare reu de despartirea d-tale, — ne mangaiemu inse cu aceea, c^a cu unu fu alu comunei ne vomu folosi si pre viitoriu de sfaturile d-tale si nu ne vei refusa nici o cerere, ce privesce la binele comunalu si radicarea culturei!! — I^{er}a pre carier'a cea noua, la care de adi inainte esti chiamatu, 'ti poffim^u succesu bunu, rog^{andu} pre Ddiu sa-ti daruiesca vi^{et}ia indelungata, taria, putere si sanatate c^a cu lauda sa o poti purt^a, si precum noi nu te putem uita, asi^a si d-ta esti rogatu sa nu ne uiti! — I. Oncescu notariu.

* * * Eri — Sambata s'a esmisu din partea cet^{at}iei Sabiului o executiune militaria la Poplac'a constatorie dia doue companii pedestrii. Caus'a dupa cum audim, e muntele Platosiu, care de mai multe decenie a fostu si este unu maru de c^{er}ta intre cetate si numit'a comuna, si a nume pentru ca comun'a Poplac'a, care crede a posedea acelu munte, nu a suferitu, c^a cetatea Sabiu sa taie in dilele trecute lemne acolo. —

Burs'a de Vien'a.

Din 23 Februaru (7 Mart.) 1875.

Metalicele 5%	71 50
Imprumululu nationalu 5% (argintu)	75 90
Imprumululu de statu din 1860	111 25
Actiuni de banca	961 —
Actiuni de creditu	218 25
London	111 40
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	79 —
„ „ „ Temisiorene	77 25
„ „ „ Ardelenesci	77 —
„ „ „ Croato-slavone	80 —
Argintu	105 20
Galbinu	5 24 1/2
Napoleonu d'auru (poli)	8 90

Concursu.

Pentru postulu de capelanu l^{anga} intr^{an}itululu parochu din Silea ungara conformu in. ordinatiuni consistoriale din 1 Novembre 1874 Nr. 2827 ex 1055 B. se escrie concursu.

Emulumentele suntu:

Jumetate din venitululu stolare, purt^{andu} si oficiu de invetiatoriu pentru care va av^e salariu deosebitu.

Concurentii voru av^e sa ast^{er}na concursele sele instruate conformu dispositiuniloru sinodali din anulu 1873. Administratorulu p^{esc}u alu Muresiului Artemiu Crisianu, — p^{ana} in 9 Martiu 1875 c^{andu} se va face si alegerea.

Silea ungara in 5 Decembre 1874.

Comitetulu parochialu in contielegere cu administratorulu protopopescu.

(3-3) Artemiu Crisianu m/p.

Concursu.

Pentru ocuparea unei statiuni vacante de profesoru la gimnasiulu rom. gr. or. din Bradu si a unei statiuni vacante invetiatoresci la sc^{ola} normala gr. or. totu de aci, — prin ac^{est}'a se escrie concursu p^{ana} in 8 Martiu st. vechiu.

Salariulu anualu impreunatu cu postulu profesoralu este 600 fl. v. a. i^{er}a cu postulu invetiatorescu 450 fl. v. a. si se ridica in rate lunari anticipative, incependu din diu'a intr^{are}i in oficiu.

Doritorii de a competi la aceste statiuni au a dovedi in generalu:

1. Ca suntu romani de religiunea gr. or.
2. Cum ca au avutu p^{ana} acum'a o portare morala nepatata, i^{er}a in specialu:
3. Cumca competintele pentru postulu profesoralu au facutu cu succesu bunu cur-

sulu filosoficu si filologicu la vre-o academie din patria s^{eu} strainatate, s^{eu} celu putienu au depusu esamenu de maturitate si au terminatu cu succesu eminentu cursulu de 3 ani la vre-anulu din institutetele teologice-pedagogice rom. gr. or. din patria; — competintele pentru postulu invetiatorescu, ca au absolvatu celu putienu 4 clase gimnasiali si cursulu teologico-pedagogicu la vre-unu institutu gr. or. si ca este initiatu in cantari intru at^{atu} c^a se p^ota conduce corulu vocale.

Petentii 'si voru adres^a petitiunile loru la subsemnatulu comitetu in Bradu, comitatulu Zarandului.

Bradu in 8 Fauru 1875.

(3-3) Comitetulu reprezentantiei gimnasiali.

ad. Nr. 47 1875 prot.

Edictu.

Prin care, Bucuru Miclosiu din Merchiasia — scaunulu Cohalmului — parasindu in modru clandestinu pre legitimu lui socie Mari'a Dobra, si pribegindu in lumea larga de cinci ani de dile, ceea ce constat^{ez}a cu t^{ota} certitudinea datele autentice, f^{ara} de a se scⁱ locul aflarei lui, — se cit^{ez}a a apare inaintea subscrisululu foru matrimoniale, in restempu de unu anu de dile dela datulu de mai josu, c^{aci} altfeliu, se va decide si in absentia densului procesulu asup^{ra}-i urditu, conformu prescrieloru s. n^{ost}re bisericeii ortodoxe resaritene.

Cohalmu, 20 Ianuariu 1875.

Forulu matr. gr. or. alu Cohalmului

Nicolau D. Mircea m. p.

(1-3) Adm. prot.

Nr. prot. 11/1875.

Edictu.

Moise Pop'a din Apoldulu infer. scaunulu Mercurei, — carele mai multu de doi ani a parasitu pre legiuita sea socia Susan'a Chirtea f^{ara} a se scⁱ ubicatiunea lui, — se cit^{ez}a a se present^a inaintea subsemnatulu scaunu p^{esc}u in terminu de unu anu si o di si anumitu p^{ana} in 30 Ianuariu 1876, c^{aci} la din contra procesulu divortialu intentatu asup^{ra}-i se va pertract^a si decide si in absentia lui. —

Mercurea 29 Ianuariu 1875.

Scaunulu p^{esc}u gr. or. alu Mercurei.

I. Drocu

(3-3) Adm. prot.

Spre orientare

pentru bolnavii de gura si de dinti, precum si pentru cei ce au lipsa de dinti!!

Doctorulu si tehniculu de dinti C. ZINZ, c^a practiculu de 20 de ani si proveditu cu diplom'a Universitat^{iei} c. r. de Vien'a, se recomand^a pentru vindecarea tuturor bol^oloru de gura si dinti, fia, c^a acelea sa devina dela dinti s^{eu} alte cause; intr'asemenea ofera densulu prepararea de dinti singurateci, precum si de corone de dinti intregi dupa metodu celu mai nou eglesu si americanu; pre l^{anga} acestea mai posedea densulu si unu mijlocu unicu in felulu seu, prin care ori-ce dorere de dinti se p^ote vindec^a f^{ara} dorere si f^{ara} delaturarea dintelului pre l^{anga} garantia. — Bolnavii intr'a-deveru f^{ara} midiloce se voru lacuⁱ gratisu la or'a 12—1.

In fine va zabovi densulu in cursiunile sele la t^{ote} orasiele dupa trebuintia asi^a, inc^{atu} sa p^ota satisfac^e comandeloru on. patienti pe deplinu.

A convers^a dela 10—12 si dela 3—5 ore.

Locuintia e in casele lui Iahn pe Wis Nr. 254.

Tempulu ce va petrece e p^{ana} 20—30 Aprile anulu curentu.

(6—12)